

శ్రీః
శ్రీమతే రామానుజాయ నమః
శ్రీమతే నిగమాంతమహాదేశికాయ నమః
శ్రీసీతాలక్ష్మణభరతశత్రుఘ్నహనుమత్సమేత శ్రీరామచంద్ర పరబ్రహ్మణే నమః

శ్రీమద్రామాయణే వాల్మీకీయే ఆదికావ్యే యుద్ధకాండే

॥ చత్వారింశః సర్గః ॥

This document has been prepared by

Sunder Kidāmbi

with the blessings of

శ్రీ రంగరామానుజ మహాదేశికన్

His Holiness śrīmad āṇḍavan śrīraṅgam

శ్రీః

శ్రీమతే రామానుజాయ నమః

శ్రీమతే నిగమాంతమహాదేశికాయ నమః

శ్రీసీతాలక్ష్మణభరతశత్రుఘ్నహనుమత్సమేత శ్రీరామచంద్ర పరబ్రహ్మణే నమః

॥ చత్వారింశః సర్గః ॥

సుగ్రీవరావణయోర్మల్లయుద్ధం

తతో రామః సువేలగ్రం యోజనద్వయమండలం ।
ఉపారోహత్ ససుగ్రీవో హరియాథైః సమన్వితః ॥ 6.40.1 ॥

స్థిత్యా ముహూర్తం తత్రైవ దిశో దశ విలోకయన్ ।
త్రికూటశిఖరే రమ్యే నిర్మితాం విశ్వకర్మణా ॥ 6.40.2 ॥

దదర్శ లంకాం సున్యస్తాం రమ్యకాననశోభితాం ।
తస్య గోపురశృంగస్థం రాక్షసేంద్రం దురాసదం ॥ 6.40.3 ॥

శ్వేతచామరపర్యంతం విజయచ్ఛత్రశోభితం ।
రక్తచందనసంలిప్తం రత్నాభరణభూషితం ॥ 6.40.4 ॥

నీలజీమూతసంకాశం హేమసంఛాదితాంబరం ।
ఐరావతవిషాణాగైరుత్కృష్టకిణవక్షసం ॥ 6.40.5 ॥

శశలోహితరాగేణ సంవీతం రక్తవాససా ।
సంధ్యాతపేన సంఛన్నం మేఘరాశిమివాంబరే ॥ 6.40.6 ॥

పశ్యతాం వానరేంద్రాణాం రాఘవస్యాపి పశ్యతః ।
దర్శనాద్ రాక్షసేంద్రస్య సుగ్రీవః సహసోత్థితః ॥ 6.40.7 ॥

క్రోధవేగేన సంయుక్తః సత్త్వేన చ బలేన చ |
అచలాగ్రాదథోత్థాయ పుష్లవే గోపురస్థలే || 6.40.8 ||

స్థిత్యా ముహూర్తం సంప్రేక్ష్య నిర్భయేనాంతరాత్మనా |
తృణీకృత్య చ తద్ రక్షః సోఽబ్రవీత్ పరుషం వచః || 6.40.9 ||

లోకనాథస్య రామస్య సఖా దాసోఽస్మి రాక్షస |
న మయా మోక్ష్యసేఽద్య త్వం పార్థివేంద్రస్య తేజసా || 6.40.10 ||

ఇత్యుక్త్వా సహసోత్పత్య పుష్లవే తస్య చోపరి |
ఆకృష్య ముకుటం చిత్రం పాతయామాస తద్ భువి || 6.40.11 ||

సమీక్ష్య తూర్ణమాయాంతం బభాషే తం నిశాచరః |
సుగ్రీవస్తస్యం పరోక్షం మే హీనగ్రీవో భవిష్యసి || 6.40.12 ||

ఇత్యుక్త్వోత్థాయ తం క్షిప్రం బాహుభ్యామాక్షిపత్ తలే |
కందువత్ స సముత్థాయ బాహుభ్యామాక్షిపద్ధరిః || 6.40.13 ||

పరస్పరం స్వేదవిదిగ్ధగాత్రౌ పరస్పరం శోణితరక్తదేహౌ |
పరస్పరం శ్లిష్టనిరుద్ధచేష్టౌ పరస్పరం శాల్మలికింశుకావివ || 6.40.14 ||

ముష్టిప్రహారైశ్చ తలప్రహారై -
రరత్నిఘాతైశ్చ కరాగ్రఘాతైః |
తౌ చక్రతుర్యుద్ధమసహ్యరూపం
మహాబలౌ రాక్షసవానరేంద్రౌ || 6.40.15 ||

కృత్వా నియుద్ధం భృశముగ్రవేగౌ
కాలం చిరం గోపురవేదిమధ్యే |
ఉత్తిప్య చోత్తిప్య వినమ్య దేహౌ
పాదక్రమాద్ గోపురవేదిలగ్నౌ || 6.40.16 ||

అన్యోన్యమాపీడ్య విలగ్నదేహౌ
 తౌ పేతతుః సాలనిఖాతమధ్యే |
 ఉత్పేతతుర్భూమితలం స్పృశంతౌ
 స్థిత్యా ముహూర్తం త్వభినిశ్వసంతౌ || 6.40.17 ||

ఆలింగ్య చాలింగ్య చ బాహుయోక్తైః |
 సంయోజయామాసతురాహవే తౌ |
 సంరంభశిక్షాబలసంప్రయుక్తౌ
 సుచేరతుః సంప్రతి యుద్ధమార్గైః || 6.40.18 ||

శార్దూలసింహావివ జాతదంష్ట్రౌ
 గజేంద్రపోతావివ సంప్రయుక్తౌ |
 సంహత్య సంవేద్య చ తౌ కరాభ్యాం
 తౌ పేతతుర్వై యుగపద్ ధరాయాం || 6.40.19 ||

ఉద్యమ్య చాన్యోన్యమధిక్షిపంతౌ
 సంచక్రమాతే బహు యుద్ధమార్గే |
 వ్యాయామశిక్షాబలసంప్రయుక్తౌ
 క్షమం న తౌ జగ్ముతురాశు వీరౌ || 6.40.20 ||

బాహూత్తమైర్వారణవారణాభై -
 ర్నివారయంతౌ పరవారణాభౌ |
 చిరేణ కాలేన భృశం ప్రయుద్ధౌ
 సంచేరతుర్మండలమార్గమాశు || 6.40.21 ||

తౌ పరస్పరమాసాద్య యత్తావన్యోన్యసూదనే |
 మార్జారావివ భక్షార్థేఽవతస్థాతే ముహూర్ముహుః || 6.40.22 ||

మండలాని విచిత్రాణి స్థానాని వివిధాని చ |
 గోమూత్రకాణి చిత్రాణి గతప్రత్యాగతాని చ || 6.40.23 ||

తిరశ్చీనగతాన్యేవ తథా వక్రగతాని చ |
పరిమోక్షం ప్రహరాణాం వర్జనం పరిధావనం || 6.40.24 ||

అభిద్రవణమాప్లావమవస్థానం సవిగ్రహం |
పరావృత్తమపావృత్తమపద్రుతమవప్లుతం || 6.40.25 ||

ఉపన్యస్తమపన్యస్తం యుద్ధమార్గవిశారదౌ |
తౌ విచేరతురన్యోన్యం వానరేంద్రశ్చ రావణః || 6.40.26 ||

ఏతస్మిన్నంతరే రక్షో మాయాబలమథాత్మనః |
ఆరభ్యముపసంపేదే జ్ఞాత్వా తం వానరాధిపః || 6.40.27 ||

ఉత్పాత తదాఽఽకాశం జితకాశీ జితక్లమః |
రావణః స్థిత ఏవాత్ర హరిరాజేన వంచితః || 6.40.28 ||

అథ హరివరనాథః ప్రాప్తసంగ్రామకీర్తి -
ర్నిశిచరపతిమాజౌ యోజయిత్వా శ్రమేణ |
గగనమతివిశాలం లంఘయిత్వార్కసూను -
ర్వరిగణబలమధ్యే రామపార్శ్వం జగామ || 6.40.29 ||

ఇతి స సవితృసూనుస్తత్ర తత్ కర్మ కృత్వా
పవనగతిరనీకం ప్రావిశత్ సంప్రహృష్టః |
రఘువరనృపసూనోర్వర్ధయన్ యుద్ధహర్ష
తరుమృగగణముఖ్యైః పూజ్యమానో హరీంద్రః || 6.40.30 ||

|| ఇత్యార్షే శ్రీమద్రామాయణే వాల్మీకీయే ఆదికావ్యే యుద్ధకాండే చత్వారింశః సర్గః ||